

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahhan
DEVELOPMENT PARTICIPATORY ADMINISTRATION INDICATORS OF
THE DIRECTORS IN SCHOOLS UNDER MUKDAHAN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

¹สุพัตรา พรหมเสนา, ²เอกลักษณ์ เพียสา และ ³วาโร เพ็งสวัสดิ์

¹Supattra Phomsena, ²Akkaluck Pheasa and ³Waro Phengswat

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ประเทศไทย

¹Sakonnakhon Rajabhat University, Thailand

¹diawsupattra@gmail.com

Received : December 9, 2024; Revised : March 6, 2025; Accepted : April 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahhan ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahhan ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahhan ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 52 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ 3. โมเดล

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 25.62, df = 19, p-value = .14, GFI = .99, AGFI = .97, RMSEA = .03,) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้, การพัฒนาตัวบ่งชี้, การบริหารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were Development Participatory Administration Indicators of the Directors in Schools Under the office of Mukdahan Primary Educational Service Area Office which were developed with empirical data. The findings revealed that: 1.The participatory Administration Indicators of the Directors in Schools Under the office of Mukdahan Primary Educational Service Area Office consisted of 4 core components which were participation in planning, participation in decision making, Participation in work, and Participation in evaluation. 2. Indicators for participatory Administration between Schools administrators of the Mukdahan Primary Educational Service Area Office consist of 4 main components, 15 sub-components, 52 indicators, divided into 17 participation indicators in planning, 14 participation indicators in decision making, 14 participation indicators. in work, 9 indicators and participation indicators in evaluation, 12 indicators. 3.Consistency of the structural model of participation indicators school administrators under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office developed is Consistent with empirical data (chi-square = 25.62, df = 19, p-value = .14, GFI = .99, AGFI = .97, RMSEA = .03,). When considering the weights of the components, it was found that Participation in decision making has the highest component weight. Followed by: Participation in evaluation Participation in planning and participation in work performance, respectively.

Keywords : Indicators, The Development of indicators, Participatory Administration

บทนำ

ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การสั่นไหวถ่ายเทข้อมูล เป็นไปอย่างรวดเร็ว เรียกสภาวะนี้ว่า สังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร จำเป็นอย่างยิ่งเกือบทุกองค์กร ไม่ว่า ภาครัฐหรือเอกชน ต้องปรับองค์กรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม โลก มนุษย์ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันทำให้เกิดสังคม ทำงานร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความอยู่รอดและมีชีวิตที่ดี การทำงานต้องอาศัยสติปัญญา ความถนัด และความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลมาช่วยกันทำงานและแก้ปัญหา ในการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ ของการดำเนินงาน การประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องเริ่มจากการสร้างสัมพันธ์ที่ดี ต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น จึงจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี แต่ก็อาจมีบางคนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งก็ส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการทำงานตามมา และอาจส่งผลกระทบไปถึงคุณภาพของงานอีกด้วย ดังนั้น พฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนควรมี อาจจะต้องมีการฝึกฝน ปรับทัศนคติ มุมมอง แนวคิด มองโลกในแง่บวกหรือด้านอื่นๆ เพื่อให้ทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ และเมื่อได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่นๆ ก็ส่งผลทำให้มีความสุข สนุกกับงานที่ทำและอาจส่งผลไปยังหน้าที่การงานได้อีกด้วย การทำงานโดยบุคคลเพียงคนเดียวจึงยากที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ เนื่องจากคนๆ เดียว ย่อมมีขีดความสามารถที่จำกัด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องพยายามหาผู้อื่นมาร่วมกันเพื่อที่ได้นำ ความรู้ความสามารถของแต่ละคนมาช่วยทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อ ผู้ปฏิบัติงานเองและองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วย (พงศ์พันธ์ แก้วหาวงศ์, 2550: 18) ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน

สถานศึกษาเป็นองค์กรทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจโดยมี วัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้สติปัญญา ทักษะต่างๆ ความเป็นพลเมือง ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ติดตาม พัฒนาและ เชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ตลอดจนสังคมโดยกว้าง สถานศึกษาจึงเป็น องค์กรที่เป็นรากฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประชาคมในการดำเนินงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ดังกล่าว สถานศึกษาจำเป็นต้องมีโครงสร้างกระบวนการ และยุทธศาสตร์ซึ่งต้องอาศัย หลักการวิธีการและทฤษฎีการบริหารองค์กร และการศึกษาในการบริหารจัดการ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554: 15) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวกับการ บริหารจัดการโดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่มีบุคคลหลายๆ คนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารจัดการ

อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 2) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร (Chris Argyris. 1964: 35 ; อ้างถึงใน ภารดี อนันต์ นาวี, 2552: 30-32) ทั้งนี้การทำงานจะไม่สามารถประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้ ถ้าปราศจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานกัน อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เพราะในความเป็นจริงองค์กรประกอบด้วยบุคลากรที่มีความหลากหลายและแตกต่างเป็นจำนวนมาก และความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลในองค์กรอย่างชัดเจน (ชัยเสกสรรค์ พรหมศรี, 2551: 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคือเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่มีบุคคลหลาย ๆ คน เข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 2) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร (Chris Argyris, 1964:35 ; อ้างถึงใน ภารดี อนันต์ นาวี, 2552, หน้า 30 - 32) การมีส่วนร่วมในการทำงาน แม้ว่าจะไม่ได้รับมอบหมายให้ทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ แต่หากได้รับมอบหมายให้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน โดยบุคคลผู้นั้นได้มีส่วนผลักดันให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จอาจสร้างแรงจูงใจให้บุคคลนั้น อยากทำงานร่วมกับองค์กรต่อไปเรื่อย ๆ (อนิวัช แก้วจำนงค์, 2550: 207)

นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงาน มีความสัมพันธ์โดยส่วนตัวเป็นไปอย่างฉันท์มิตร ระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน มีการรับฟังคำแนะนำและความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับ และนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะสนับสนุนความพยายามที่จะให้เป้าหมายขององค์กรสัมฤทธิ์ผลตามที่วางไว้ (Likert, 1997: 211 ; อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา, 2551: 126) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมยังมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรและมีประโยชน์หลายประการเพราะจะก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหาร และผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร ลดความขัดแย้งในการทำงานและเพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีความสุขภาคภูมิใจทุกคนมีงานทำ สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร ลดค่าใช้จ่ายและใช้ทรัพยากรอย่าง ทะนุถนอม ช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้พนักงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (จันทราณี สงวนนาม, 2551: 71)

จากรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ การดำเนินการขับเคลื่อน กลยุทธ์ตามนโยบาย และโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 การบริหารจัดการในรอบปี ที่ผ่าน มาพบว่า ภาระงานซ้ำซ้อนและส่วนใหญ่เป็นงานในด้านเอกสารเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ส่งผลให้การกำกับติดตามไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งศักยภาพของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน ขาดความพร้อมทางด้านเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นการปฏิบัติงานในรูปแบบเครือข่ายให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการ บริหารและจัดการศึกษา(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี, 2564: 63)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เพื่อให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและการพัฒนาระบบการ การบริหารทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีที่พัฒนาขึ้นกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี จำนวน 400

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ เป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สอบถามตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert's Scale

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

ที่	องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
	องค์ประกอบย่อยด้านการเตรียมการวางแผน	4.56	.45	-1.23	2.25	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการจัดทำแผน	4.62	.46	-1.47	3.03	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการปฏิบัติตามแผน	4.60	.43	-1.44	3.30	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการติดตามและประเมินผลแผน	4.57	.48	-1.08	.55	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.59	.41	-1.31	2.76	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						

	องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ	4.61	.47	-1.27	1.29	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ	4.60	.49	-.96	-.02	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด	4.60	.49	-.96	-.12	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการติดตามประเมินผลการตัดสินใจ	4.55	.49	-1.14	1.60	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.59	.42	-1.10	.70	มากที่สุด
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน						
	องค์ประกอบย่อยด้านการสนับสนุนทรัพยากร	4.60	.47	-1.26	2.21	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการบริหารงาน	4.61	.48	-1.43	2.60	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการขอความร่วมมือด้านบุคลากร	4.56	.48	-1.06	1.39	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.59	.42	-1.37	3.50	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
	องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการประเมินผล	4.62	.46	-1.27	1.27	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล	4.59	.52	-1.14	.69	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการดำเนินการประเมินผล	4.59	.52	-1.14	.69	มากที่สุด
	องค์ประกอบย่อยด้านการอภิปรายผลการประเมิน	4.58	.53	-1.03	.24	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.59	.46	-1.21	1.06	มากที่สุด

2. ตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย 52 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 17 ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี

องค์ประกอบหลัก	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	ตัวบ่งชี้
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (A)	.98**(.06)	การเตรียมการวางแผน (A1)	.40**(.02)	a1_1
				a1_2
				a1_3
				a1_4
				a1_5
		การจัดทำแผน (A2)	.37**(.02)	a2_1
				a2_2
				a2_3
		การปฏิบัติตามแผน (A3)	.38**(.02)	a3_1
				a3_2
				a3_3
				a3_4
				a3_5
		การติดตามและประเมินผลแผน (A4)	.47**(.02)	a4_1
				a4_2
				a4_3
				a4_4
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (B)	1.07**(.04)	การกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ (B1)	.48**(.02)	b1_1
				b1_2
				b1_3
				b1_4
				b1_5
		การกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ (B2)	.40**(.02)	b2_1
				b2_2
				b2_3
องค์ประกอบหลัก	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ b(SE)	ตัวบ่งชี้
		การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (B3)	.40**(.02)	b3_1
				b3_2
				b3_3
		การติดตามประเมินผลการตัดสินใจ (B4)	.31**(.02)	b4_1
				b4_2
				b4_3
การมีส่วนร่วมในการ	.88**(.06)	การสนับสนุนทรัพยากร (C1)	.42**(.02)	c1_1
				c1_2

ปฏิบัติงาน (C)				c1_3
		การบริหาร (C2)	.34**(.02)	c2_1
				c2_2
		การขอความร่วมมือด้าน บุคลากร (C3)	.43**(.02)	c3_1
				c3_2
				c3_3
การมีส่วนร่วม ในการ ประเมินผล (D)	1.00**(.05)	การกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในการประเมินผล (D1)	.35**(.02)	d1_1
				d1_2
				d1_3
				d1_4
		การกำหนดเกณฑ์ในการ ประเมินผล (D2)	.45**(.02)	d2_1
				d2_2
				d2_3
		การดำเนินการประเมินผล (D3)	.45**(.02)	d3_1
				d3_2
				d3_3
		การอภิปรายผลการประเมิน (D4)	.46**(.02)	d4_1
				d4_2

3. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพรที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 25.62, df = 19, p-value = .14, GFI = .99, AGFI = .97, RMSEA = .03,) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร พบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดล

ความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการนำข้อมูลมาร่างตัวบ่งชี้สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ถึงผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยทุกตัวมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80 – 1.00 แล้วผู้วิจัยทำแบบสอบถามถึงผู้บริหารและ เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89 จึงถือว่า ตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกษิษฐ์ เพลรินทร์ (2552) อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554) และ ประยูร เจริญสุข (2553) ที่พัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนดังกล่าวจนได้ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับงานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของ Nardo, et al. (2005); Blank (1993); Burstein, Oakes, and Guiton. (1992); Johnstone. (1981) อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, (2551) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ การนิยามตัวบ่งชี้ การรวบรวมข้อมูล การสร้างตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และการนำเสนอรายงาน

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวงทั้ง 52 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ได้เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (B) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.07 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (D) มีน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (A) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .98 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (C) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับ สุรภา เพิ่มพูน (2552, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การร่วมตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินงานตามแผนและการประเมินผล ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ อาทิตย์ สายวังเกียง (2555, หน้า 16) ได้กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่งที่เราเห็นว่าดีที่สุดจากทางเลือกที่หลากหลายและสามารถไปสู่วิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ดังนั้น ก่อนที่จะมีการตัดสินใจจึงต้องมีการคิดวิเคราะห์พิจารณา ไตร่ตรองวินิจฉัย ค้นหาวิธีและทางเลือกจากหลาย ๆ ทางเพื่อสู่ทางเลือกที่ดีที่สุด นอกจากนี้ ภารดี อนันต์นาวิ (2557, หน้า 159) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจในการปฏิบัติงานในองค์กรเป็นกระบวนการที่ใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์ และหาทางเลือกเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการปฏิบัติที่ดีที่สุดซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การตัดสินใจจึงต้องเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการอย่างรอบคอบเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารองค์กร

2.2 ตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 52 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 52 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้ ที่พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 52 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เกิน .30 และมี นัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า เป็นตัวบ่งชี้ องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบ หลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ใน ส่วนของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (สุภมาส อังสุโชติ สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิภา ภิบุญ ภาณุวัฒน์, 2551)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรโดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงานและพัฒนารูปแบบการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกศิษฐ์ เปลรินทร์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บิ๊ค พอยท์.
- ชัยเสณัฐ พรหมศรี. (2551). คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การวิจัยและตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- ประยูร เจริญสุข. (2553) การพัฒนาตัวบ่งชี้งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พงศ์พันธ์ แก้วหาจวงศ์. (2550). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา อำเภอหนองสองห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี, มิเกล กาไรชาบาล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง. (2564). วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://www.mdh.go.th/news_file/p42140450825.pdf. 12 กันยายน 2564.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2551). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:ปัญญาชน.
- สุรภา เพิ่มพูน. (2552). การมีส่วนร่วมดำเนินการส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิชาการ, 109(10), 68-72.
- สุภมาส อังศุโชติ และคณะ.(2551).สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ: มิสชั่นมีเดีย.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2550). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อาทิตย์ สายวังเงียง. (2555). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

